ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ GIUSEPPE TESAURO της 6ης Ιουνίου 1995 *

1. Η παρούσα προδικαστική διαδικασία φέρνει και πάλι στην προσοχή του Δικαστηρίου το ζήτημα του συμφώνου ή μη της γαλλικής ρυθμίσεως περί εγκρίσεως τηλεπικοινωνιακών τερματικών προς το άρθρο 6 της οδηγίας 88/301/ΕΟΚ της Επιτροπής, της 16ης Μαΐου 1988, σχετικά με τον ανταγωνισμό στις αγορές τηλεπικοινωνιακών τερματικών [1] (στο εξής: οδηγία).

Το προδικαστικό ερώτημα ανέκυψε στο πλαίσιο ποινικής διώξεως που ασκήθηκε κατά του Th. Tranchant, διότι διαφήμιζε, μεταξύ Νοεμβρίου 1992 και Φεβρουαρίου 1993, συσκευές στερούμενες της απαιτουμένης κατά τη γαλλική νομοθεσία εγκρίσεως. Προς απόκρουση του αξιοποίνου των αποδιδομένων σ' αυτόν πράξεων, ο κατηγορούμενος επικαλείται ότι η εν λόγω ρύθμιση δεν συμβιβάζεται με την καθιερούμενη στο άρθρο 6 της οδηγίας αρχή ότι ο φορέας στον οποίον ανατίθεται η τυποποίηση των τεχνικών προδιαγραφών, ο έλεγχος της εφαρμογής τους και η έκδοση του πιστοποιητικού εγκρίσεως πρέπει να είναι ανεξάρτητος έναντι των δημοσίων και ιδιωτικών επιχειρήσεων οι οποίες προσφέρουν αγαθά και υπηρεσίες στον τομέα των τηλεπικοινωνιών.

2. Η απάντηση την οποία καλείται να δώσει το Δικαστήριο στο ερώτημα του γαλλικού δικαστηρίου μέλλει να εμπλουτίσει τη νομολογία, η οποία εγκαινιάστηκε με την απόφαση GB-Inno-BM και διευκρινίστηκε με τις αποφάσεις Lagauche κ.λπ., Decoster και Taillandier, εξελισσόμενη παράλληλα προς την ελευθέρωση της αγοράς των τηλεπικοινωνιακών τερματικών και τη σταδιακή κατάργηση των μονοπωλίων και των εθνικών αποκλειστικών δικαιωμάτων στον τομέα της εμπορίας των προϊόντων αυτών [2].

Σταθερό σημείο της νομολογίας αυτής είναι η αρχή ότι, τουλάχιστον από την οριζόμενη στο άρθρο 6 της οδηγίας ημερομηνία (1η

* Γλώσσα του πρωτοτύπου: η ιταλική.

1 — ΕΕ 1988, L 131, σ. 73.

2 — Αποφάσεις της 13ης Δεκεμβρίου 1991, υπόθεση C-18/88, GB-Inno-BM (Συλλογή 1991, σ. I-5941), της 27ης Οκτωβρίου 1993, συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-46/90 και C-93/91, Lagauche κ.λπ. (Συλλογή 1993, σ. I-5267), της 27ης Οκτωβρίου 1993, υπόθεση C-69/91, Decoster (Συλλογή 1993, σ. I-5335), και της 27ης Οκτωβρίου 1993, υπόθεση C-92/91, Taillandier (Συλλογή 1993, σ. I-5383).

Ιουλίου 1989), τα κράτη μέλη, καίτοι τους επιτρέπεται να διατηρούν ή να θεσπίζουν μέτρα ρυθμίσεως και ελέγχου της εμπορίας των τερματικών, υποχρεούνται να εξασφαλίζουν τον διαχωρισμό μεταξύ αφενός μεν των αρχών που είναι αρμόδιες να θεσπίζουν αυτές τις ρυθμίσεις και να διενεργούν αυτούς τους ελέγχους, αφετέρου δε των προσώπων που ασκούν οικονομική δραστηριότητα στον οικείο τομέα [3].

3. Ενώ τα υπό κρίση πραγματικά περιστατικά, τα οποία εξέθεσα εν συντομία, είναι ουσιαστικά όμοια με εκείνα που είχαν προκαλέσει τις προδικαστικές παραπομπές στις προμνησθείσες υποθέσεις Decoster και Taillandier, η περί εγκρίσεως συσκευών γαλλική νομοθεσία τροποποιήθηκε, εν τω μεταξύ, αισθητά. Πρέπει, επομένως, να υπομνησθούν, πρώτα απ' όλα, τα βασικά της χαρακτηριστικά.

3 — Η θέση του Δικαστηρίου μπορεί να θεωρηθεί μονοσήμαντη, τουλάχιστον όσον αφορά την ερμηνεία της επιταγής του άρθρου 6 της οδηγίας, της οποίας το άμεσο αποτέλεσμα επιβεβαιώθηκε σαφώς με τις προαναφερθείσες αποφάσεις Lagauche κ.λπ., Decoster και Taillandier. Αντιθέτως, σχετικά με το κύρος εθνικών διατάξεων που δεν εξασφάλιζαν την ανεξαρτησία της κανονιστικής λειτουργίας από την εμπορική δραστηριότητα κατά τον *προ* της 1ης Ιουλίου 1989 χρόνο, η στάση του Δικαστηρίου δεν είναι, στην πραγματικότητα, μονοσήμαντη· στις δύο, με την αυτή ημερομηνία, αποφάσεις Decoster και Lagauche κ.λπ., το Δικαστήριο εξετίμησε το σύμφωνον της γαλλικής και της βελγικής, αντιστοίχως, ρυθμίσεως (οι οποίες άλλωστε εμφάνιζαν πολλά κοινά σημεία) όχι μόνο προς το άρθρο 6 της οδηγίας, αλλά και προς τα άρθρα 3, στοιχείο ς', 86 και 90 της Συνθήκης, σε σχέση προς πράξεις που — κατά χρόνον ή καθ' ύλην — δεν ενέπιπταν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας. Έτσι, η μεν γαλλική ρύθμιση κρίθηκε ασυμβίβαστη προς αμφότερες τις παραμέτρους (απόφαση Decoster), η δε βελγική ρύθμιση κρίθηκε ασυμβίβαστη προς το άρθρο 6 της οδηγίας, αλλά συμβιβαζόμενη προς τα άρθρα 3, στοιχείο ς', 86 και 90 της Συνθήκης (απόφαση Lagauche κ.λπ.)· κατ' αυτόν τον τρόπο, το Δικαστήριο ανήρεσε, άλλωστε, σιωπηρώς ό,τι είχε δεχθεί προηγουμένως το ίδιο (απόφαση της 19ης Μαρτίου 1991, υπόθεση C-202/88, Γαλλία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1991, σ. I-1223, σκέψη 14), ότι δηλαδή η λειτουργία των οδηγιών (όπως η 88/301) που εκδίδονται με βάση το άρθρο 90, παράγραφος 3, της Συνθήκης είναι απλώς να διευκρίζουν υποχρεώσεις των κρατών μελών που ήδη απορρέουν από τη Συνθήκη.

Η γαλλική ρύθμιση

4. Σύμφωνα με τις σχετικές κοινοτικές επιταγές, η Γαλλία υλοποίησε την ελεύθερη εμπορία των τηλεπικοινωνιακών τερματικών, εξαρτώντας την, ωστόσο, σε ορισμένες περιπτώσεις, από την έκδοση πιστοποιητικού εγκρίσεως, το οποίο αποδεικνύει ότι οι συσκευές πληρούν ορισμένες βασικές προϋποθέσεις. Κατά τις ισχύουσες διατάξεις, συγκεκριμένα, τα τερματικά που προορίζονται να συνδεθούν στο δημόσιο δίκτυο μπορούν να κατασκευάζονται για την εσωτερική αγορά, να εισάγονται από τρίτες χώρες προς πώληση, να διατίθενται προς πώληση, να πωλούνται, να μεταβιβάζονται εκ χαριστικής ή επαχθούς αιτίας, να συνδέονται στο δίκτυο ή να διαφημίζονται, μόνον υπό το όρον ότι έχουν τύχει προηγουμένης εγκρίσεως εκδιδομένης από το Υπουργείο Ταχυδρομείων και Τηλεπικοινωνιών (στο εξής: Υπουργείο ΤΤ) [4]. Η παράβαση της υποχρεώσεως εγκρίσεως είναι ποινικώς κολάσιμη [5].

Μέχρι τα μέσα του 1990, τη διαδικασία εγκρίσεως των συσκευών των τερματικών συσκευών χειριζόταν αποκλειστικά το

4 — Η διάταξη, που είχε εισαχθεί ήδη με το διάταγμα 85-336 της 12ης Μαρτίου 1985, ολοκληρώθηκε και συμπληρώθηκε στη συνέχεια. Το νυν ισχύον κείμενο περιέχεται στο άρθρο L. 34-9 του code des Postes et Télécommunications, όπως τροποποιήθηκε με τον νόμο 90-1170 της 29ης Δεκεμβρίου 1990 (JORF, σ. 16439· στο εξής: code P & T).

5 — Καθ' όσον ενδιαφέρει εδώ, βλ. άρθρο L. 39-3 code P & T.

Υπουργείο ΤΤ. Επί μέρους διευθύνσεις του υπουργείου αυτού ήσαν επιφορτισμένες, συγκεκριμένα, με την τυποποίηση των τεχνικών προδιαγραφών, με τον έλεγχο της εφαρμογής τους και με την χορήγηση της εγκρίσεως, αντιστοίχως. Επί πλέον, άλλα παρακλάδια του ίδιου υπουργείου διαχειρίζονταν, υπό μονοπωλιακό καθεστώς, το δημόσιο δίκτυο και ασχολούνταν με την εμπορία των τερματικών.

5. Στην περιγραφείσα κατάσταση — την οποία το Δικαστήριο έκρινε παράνομη, με τις αποφάσεις Decoster και Taillandier, λόγω προφανούς αντιθέσεώς της προς το άρθρο 6 της οδηγίας — ο Γάλλος νομοθέτης επέφερε σειρά διορθώσεων.

Κατ' αρχάς, ο νόμος 90-568 της 2ας Ιουλίου 1990 [6] καθιέρωσε, τουλάχιστον σε επίπεδο διοικητικής οργανώσεως, τον διαχωρισμό της εμπορικής δραστηριότητας από τις λειτουργίες της κανονιστικής ρυθμίσεως, του ελέγχου και της εγκρίσεως. Η μεταρρύθμιση αναθέτει, πράγματι, τη διαχείριση του δημοσίου δικτύου και την εμπορική δραστηριότητα στη France Télécom, η οποία συνεστήθη κατά νόμον υπό μορφήν οργανισμού δημοσίου δικαίου με ιδία νομική προσωπικότητα [7].

Στην ίδια κατεύθυνση, το διάταγμα 90-1121 της 18ης Δεκεμβρίου 1990 [8] διευκρίνισε ότι οι λειτουργίες της θεσπίσεως και αναπροσαρμογής του γενικού ρυθμιστικού πλαισίου του τομέα των ταχυδρομείων και τηλεπικοινωνιών εξακολουθούν να ανήκουν στη direction de la réglementation générale του Υπουργείου ΤΤ. Αυτή, ειδικότερα, είναι επιφορτισμένη με την τυποποίηση των τεχνικών προδιαγραφών και αρμόδια για την χορήγηση των εγκρίσεων.

6. Το διάταγμα 92-116 της 4ης Φεβρουαρίου 1992 [9], έπειτα, ορίζει τις εκτελεστικές διατάξεις της διαδικασίας εγκρίσεως, κατονομάζοντας τις περιπτώσεις στις οποίες απαιτείται έγκριση και τις παραμέτρους εκτιμήσεως της πιστότητας των συσκευών προς τις προδιαγραφές. Το άρθρο R. 20-2 του εν λόγω διατάγματος επαναλαμβάνει ότι σκοπός της εγκρίσεως είναι να εξασφαλίζει, προς το γενικό συμφέρον, την τήρηση των βασικών επιταγών που ορίζονται στο άρθρο L. 32-12° του code P & T, που είναι: η ασφάλεια των χρηστών και του προσωπικού των φορέων που εκμεταλλεύονται τα δίκτυα τηλεπικοινωνιών, η ασφάλεια των δικτύων, εφόσον δε συντρέχει περίπτωση, η ορθή

6 — Loi relative à l'organisation du service public de la poste et des télécommunications (JORF, σ. 8069).

7 — Παρ' όλον ότι ετέθη υπό την ευθύνη του Υπουργού: βλ. άρθρο 1 του νόμου.

8 — Décret portant organisation de l'administration centrale du ministère des Postes, des Télécommunications et de l'Espace (JORF, σ. 15615).

9 — Décret relatif à l'agrément des équipements terminaux de télécommunications, à leurs conditions de raccordement et à l'admission des installateurs (JORF, σ. 1915). Το διάταγμα αυτό, μεταξύ άλλων, συνιστά τη μεταφορά στο γαλλικό δίκαιο της οδηγίας 91/263/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 1991, περί της οποίας βλ. κατωτέρω, σημείο 9 του κειμένου και υποσημείωση 13.

χρήση του ραδιοηλεκτρικού φάσματος, καθώς και, όπου αυτό δικαιολογείται, η διαλειτουργικότητα των υπηρεσιών και των τερματικών συσκευών και η προστασία των δεδομένων.

7. Το ίδιο διάταγμα ρυθμίζει λεπτομερώς τη διαδρομή την οποία ακολουθεί η αίτηση εγκρίσεως [10]. Ο αιτών καταθέτει στη Direction de la réglementation générale έναν φάκελο που πρέπει να περιέχει διάφορα στοιχεία και έγγραφα αφορώντα το προϊόν του οποίου ζητεί την έγκριση [11]. Μεταξύ των εγγράφων αυτών μπορούν να συγκαταλέγονται, εφόσον ο αιτών τα έχει ήδη στην κατοχή του, τα αποτελέσματα τεχνικών ελέγχων διενεργηθέντων από εργαστήριο ορισθέν προς τούτο από την αρμόδια αρχή στη Γαλλία ή σε άλλο κράτος μέλος.

Όταν, αντιθέτως, το προϊόν δεν έχει ακόμη υποβληθεί σε τεχνικό έλεγχο από εξουσιοδοτημένο εργαστήριο στη Γαλλία ή σε άλλο κράτος μέλος, ο αιτών μπορεί να κληθεί να παραδώσει ένα δείγμα «σε ένα από τα ορισθέντα προς τούτο εργαστήρια» (άρθρο R. 20-6, αριθ. 3°). Στο εργαστήριο ανατίθεται να ελέγξει αν το προϊόν είναι σύμφωνο προς τις προεκτεθείσες βασικές επιταγές και προς κάθε άλλη προϋπόθεση, με γνώμονα τις σχετικές εναρμονισμένες διατάξεις ή τις κοινές τεχνικές προδιαγραφές ή, αν δεν υπάρχουν τέτοιες, με γνώμονα τις εθνικές διατάξεις· το πόρισμα αυτού του ελέγχου διαβιβάζεται, στη συνέχεια, στο υπουργείο.

Βάσει του συνόλου των στοιχείων που έχει στην κατοχή του και εφόσον ο τεχνικός έλεγχος είχε θετική έκβαση, η direction de la réglementation générale εκδίδει τότε ένα πιστοποιητικό εξετάσεως και, στη συνέχεια, αφού λάβει από τον αιτούντα τη ρητή δέσμευση ότι θα κατασκευάζει ή θα εμπορεύεται μόνο προϊόντα σύμφωνα προς το πιστοποιητικό αυτό, χορηγεί την έγκριση (άρθρα R. 20-7 και R. 20-10).

8. Όπως προκύπτει από τη διάταξη παραπομπής, είναι δεδομένο ότι στη Γαλλία, μέχρι σήμερα, ένα μόνο εργαστήριο έχει εξουσιοδοτηθεί να διενεργεί τεχνικούς ελέγχους σχετικά με τις ουσιώδεις προϋποθέσεις, πέραν της ασφάλειας, επί των τερματικών συσκευών, το Laboratoire d'essai et d'agrément (στο εξής: LEA) [12].

Επίσης δεδομένο είναι ότι το LEA αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα ενός κέντρου ερευνών,

10 — Στον αιτούντα παρέχεται, στην πραγματικότητα, η επιλογή μεταξύ δύο εναλλακτικών διαδικασιών εγκρίσεως: πρόκειται για την «εξέταση τύπου» και την «δήλωση πιστότητας»· από τις δύο, ωστόσο, μόνον η πρώτη μάς απασχολεί εδώ, δεδομένου ότι στη δεύτερη δεν απαιτείται η παρεμβολή των εργαστηρίων τεχνικού ελέγχου, των οποίων αμφισβητείται, όπως θα δούμε, εδώ η ανεξαρτησία.

11 — Πλήρη κατάλογο των εγγράφων που πρέπει να επισυνάπτονται στην αίτηση εγκρίσεως περιέχει το arrêté du 11 mars 1992 relatif à la composition du dossier de demande d'agrément, το οποίο εκδόθηκε βάσει του άρθρου R. 20-5 του code P & T (JORF, σ. 3846).

12 — Ένα δεύτερο εργαστήριο, το Laboratoire central des industries électriques (LCIE), αντιθέτως, έχει εξουσιοδοτηθεί να διενεργεί τους ηλεκτρικούς τεχνικούς ελέγχους.

του Centre national d'études des télécommunications (CNET), το οποίο, με τη σειρά του, ανήκει στον όμιλο France Télécom. Όπως άλλωστε παραδέχτηκε ρητά η Γαλλική Κυβέρνηση απαντώντας σε γραπτή ερώτηση του Δικαστηρίου, ο «νομικός διαχωρισμός» του LEA από τη France Télécom δεν συνιστά πρωταρχικό στόχο, τουλάχιστον βραχυπρόθεσμο.

9. Πρέπει, τέλος, να σημειωθεί ότι το LEA έχει οριστεί από τη Γαλλική Κυβέρνηση για να εκτελεί τις τεχνικές δοκιμές που απαιτούνται από το άρθρο 9 της οδηγίας 91/263/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 1991, για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών των σχετικών με τον τερματικό εξοπλισμό τηλεπικοινωνιών, περιλαμβανομένης και της αμοιβαίας αναγνωρίσεως της πιστότητας [13]. Ο ορισμός αυτός κοινοποιήθηκε στην Επιτροπή, σύμφωνα με το άρθρο 10, παράγραφος 2, της ίδιας οδηγίας, και, μέχρι τούδε, δεν έχει αμφισβητηθεί ούτε από την Επιτροπή ούτε από κάποιο κράτος μέλος [14].

Το προδικαστικό ερώτημα

10. Εκκινώντας από τη μη αμφισβητούμενη προϋπόθεση ότι το LEA εξαρτάται από τη France Télécom και τρέφοντας αμφιβολίες ως προς τη νομιμότητα της εξαρτήσεως αυτής υπό το πρίσμα του άρθρου 6 της οδηγίας, το επιληφθέν της κύριας διαφοράς εθνικό δικαστήριο έκρινε αναγκαία μια νέα ερμηνευτική της διατάξεως αυτής προδικαστική απόφαση.

Ειδικότερα, το παραπέμπον δικαστήριο ερωτά το Δικαστήριο αν το άρθρο 6 κωλύει την εφαρμογή μιας εθνικής ρυθμίσεως περί εγκρίσεως τερματικών που επιβάλλει υποχρεώσεις όπως οι προβλεπόμενες από τη γαλλική νομοθεσία, «όταν δεν κατοχυρώνεται η ανεξαρτησία του εργαστηρίου που
— στο πλαίσιο της διαδικασίας εγκρίσεως
— επιφορτίζεται με τον τεχνικό έλεγχο της

13 — ΕΕ 1991, L 128, σ. 1. Η οδηγία αυτή αποτελεί άλλον ένα σταθμό στη διαδικασία της πλήρους αμοιβαίας αναγνωρίσεως των εγκρίσεων τερματικών που εκδίδονται στα διάφορα κράτη μέλη. Προκειμένου, άλλωστε, να αναπτύξει και ταυτόχρονα να ρυθμίσει την ευρωπαϊκή αγορά των τερματικών που προορίζονται για το δημόσιο δίκτυο, η οδηγία ορίζει ελάχιστες προϋποθέσεις τις οποίες πρέπει να πληρούν οι συσκευές για να μπορούν ελευθέρως να τίθενται στην αγορά, να κυκλοφορούν και να χρησιμοποιούνται εντός του εδάφους των κρατών μελών. Υπ' αυτό το πρίσμα, η οδηγία καθιερώνει δύο (εναλλακτικές) διαδικασίες αξιολογήσεως της πιστότητας των προϊόντων προς τις προϋποθέσεις αυτές, που, εφόσον περατωθούν επιτυχώς, επιτίθεται, στα προϊόντα που κρίθηκαν σύμφωνα προς τις προδιαγραφές, το «σήμα πιστότητος ΕΚ». Κατά το άρθρο 10, που μνημονεύεται στο κείμενο, τα κράτη μέλη κοινοποιούν στην Επιτροπή τους εθνικούς οργανισμούς και εργαστήρια τα οποία ορίζουν για να προβαίνουν σ' αυτόν τον έλεγχο πιστότητας «ΕΚ» (αλλά για ν' ασκούν άλλα εποπτικά καθήκοντα), η δε Επιτροπή, αφού ελέγξει την πλήρωση ορισμένων ελαχίστων κριτηρίων ικανότητας, αμεροληψίας και ανεξαρτησίας, δημοσιεύει κατάλογο αυτών των οργανισμών και εργαστηρίων στην Επίσημη Εφημερίδα. Εννοείται ότι, στο παρόν στάδιο εναρμονίσεως των κανόνων του οικείου τομέα, η οδηγία 91/263 δεν εμποδίζει την εφαρμογή των εθνικών διαδικασιών εγκρίσεως (όπως η συζητούμενη στην κύρια διαφορά), που αφορούν πτυχές που δεν διέπονται κατ' ανάγκην από εναρμονισμένους κανόνες ή από κοινές τεχνικές προδιαγραφές.

14 — Κατά το άρθρο 10, παράγραφος 4, της οδηγίας 91/263/ΕΟΚ, αν ένα κράτος μέλος ή η Επιτροπή κρίνει ότι το εργαστήριο που ορίστηκε από κράτος μέλος δεν πληροί τα σχετικά κριτήρια, το θέμα μπορεί να υποβληθεί προς γνωμοδότηση στην επί τούτω προβλεπόμενη στο άρθρο 13 επιτροπή, η οποία συνιστάται για να επικουρεί την Επιτροπή στην άσκηση των αρμοδιοτήτων που της αναθέτει η οδηγία.

πιστότητας των συσκευών, έναντι κάθε επιχειρήσεως που προσφέρει αγαθά ή υπηρεσίες στον τομέα των τηλεπικοινωνιών».

11. Πρέπει, ευθύς εξ αρχής, να λεχθεί ότι, έτσι όπως είναι διατυπωμένο, το ερώτημα θα μπορούσε να φανεί ρητορικό. Η υποχρέωση ανεξαρτησίας διατυπώνεται, πράγματι, με σαφήνεια στο κείμενο του άρθρου 6, του οποίου η εφαρμογή είναι αναμφισβήτητα υποχρεωτική, από 1ης Ιουλίου 1989· είναι, επομένως, προφανές ότι μια νομοθεσία που δεν εγγυάται αυτή την ανεξαρτησία δεν μπορεί να κριθεί σύμφωνη προς την οδηγία.

Το ερώτημα πρέπει, άρα, να νοηθεί υπό την έννοια ότι το εθνικό δικαστήριο θέλει να βεβαιωθεί αν η εξάρτηση του LEA από τη France Télécom είναι τέτοια, ώστε να φέρνει την όλη προβλεπομένη στη γαλλική ρύθμιση διαδικασία εγκρίσεως σε αντίθεση προς τις υποχρεώσεις που επιβάλλει το άρθρο 6 της οδηγίας.

12. Συναφώς, είναι σκόπιμο να επισημανθεί προεισαγωγικώς ότι, όπως προελέχθη, το άρθρο 6 της οδηγίας, επιβάλλοντας στα κράτη μέλη τον διαχωρισμό μεταξύ των φορέων που ασκούν την κανονιστική και ρυθμιστική λειτουργία και εκείνων που ασκούν οικονομική-εμπορική δραστηριότητα στον τομέα των τηλεπικοινωνιών, διακρίνει την πρώτη σε τρεις βασικές φάσεις: την τυποποίηση των τεχνικών προδιαγραφών, τον έλεγχο της εφαρμογής τους και τη χορήγηση της εγκρίσεως.

Ενώ, λοιπόν, υπό το πρίσμα του άρθρου 6 δεν έχει σημασία αν οι τρεις προεκτεθείσες φάσεις ασκούνται από έναν ή περισσότερους διαφορετικούς φορείς, η ίδια διάταξη, αντιθέτως, επιβάλλει η *κάθε μια* από τις φάσεις αυτές να ασκείται από φορείς που είναι *ανεξάρτητοι* από τις — δημόσιες ή ιδιωτικές — επιχειρήσεις που προσφέρουν αγαθά ή/και υπηρεσίες στον τομέα των τηλεπικοινωνιών.

13. Η επίδικη γαλλική ρύθμιση αναθέτει σε μια διεύθυνση του Υπουργείου ΤΤ — που σήμερα τουλάχιστον είναι τυπικά χωριστή από τον φορέα που είναι επιφορτισμένος με τη διαχείριση του δικτύου και την προμήθεια των συναφών αγαθών και υπηρεσιών — τις φάσεις της τυποποιήσεως των τεχνικών προδιαγραφών και της πράξεως εκδόσεως της εγκρίσεως.

Ο έλεγχος των τεχνικών προδιαγραφών, αντιθέτως, έστω και αν τυπικώς ασκείται από την ίδια διεύθυνση του υπουργείου, στηρίζεται σε τεχνικούς ελέγχους και δοκιμές που διενεργούνται σε ένα εργαστήριο που εξαρτάται από τη France Télécom.

14. Θα ειπώ, ευθύς αμέσως, ότι μια τέτοια νομική εξάρτηση μου φαίνεται ότι προσκρούει προφανώς όχι μόνο στο γράμμα, αλλά και στο πνεύμα του άρθρου 6 της οδηγίας.

Η Γαλλική Κυβέρνηση δεν απέδειξε τον ισχυρισμό της ότι, παρά τη νομική εξάρτηση, το LEA ασκεί τη δραστηριότητά του με πλήρη ελευθερία κρίσεως και αμεροληψία. Αντιθέτως, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ο πληρεξούσιος της Γαλλικής Κυβερνήσεως ρητώς ανεγνώρισε ότι το προσωπικό του LEA λογοδοτεί στον διευθυντή του, ο οποίος, με τη σειρά του, λογοδοτεί στη France Télécom.

15. Βρισκόμαστε δηλαδή ενώπιον της εξής καταστάσεως: σε εργαστήριο, παρακλάδι δημοσίας επιχειρήσεως επιφορτισμένης με τη διαχείριση του δικτύου και την άσκηση εμπορικής δραστηριότητας, έχει ανατεθεί η διενέργεια των τεχνικών ελέγχων, προκειμένου να εκτιμηθεί η πιστότητα των συσκευών τις οποίες κατασκευάζουν οι ανταγωνιστές της.

Δεν μου φαίνεται ότι η κατάσταση αυτή ανταποκρίνεται στις ισχύουσες επιταγές της ανεξαρτησίας και αμεροληψίας. Υπ' αυτές τις συνθήκες, πράγματι, κάθε διαδικασία αξιολογήσεως της πιστότητας που έχει αρνητική έκβαση — ή ακόμη και ενδεχόμενες απλές καθυστερήσεις στην εκτέλεση των δοκιμών (για τις οποίες δεν προκύπτει κάποιο ανώτατο χρονικό όριο) — δεν μπορεί να αποφύγει τις υπόνοιες μεροληψίας.

16. Δεν μπορεί να υποστηριχθεί σχετικώς — όπως υποστήριξε η Γαλλική Κυβέρνηση — ότι η εκτέλεση των τεχνικών ελέγχων από το LEA δεν είναι τίποτε παραπάνω από μια δραστηριότητα τεχνικού χαρακτήρα και ότι η εκτίμηση των αποτελεσμάτων αυτού του ελέγχου επαφίεται, ούτως ή άλλως, στην αρμόδια διεύθυνση του υπουργείου.

Στην πραγματικότητα, ο διεξαγόμενος από το LEA τεχνικός έλεγχος, εξ ορισμού, δεν μπορεί να υπόκειται σε περαιτέρω κρίση της διοικήσεως. Αντιθέτως, η έκβαση του ελέγχου είναι τεχνική κρίση που πιστοποιεί το σύμφωνον ή μη της ελεγχομένης συσκευής προς ορισμένες παραμέτρους. Το ότι το αποτέλεσμα αυτό διαβιβάζεται, στη συνέχεια, στη διοίκηση προφανώς δεν συνεπάγεται περαιτέρω έλεγχο από την τελευταία.

Σε τελική ανάλυση, η διοίκηση δεν *εκτιμά* το αποτέλεσμα του τεχνικού ελέγχου, αλλά το λαμβάνει απλώς υπόψη. Ο τεχνικός έλεγχος του LEA, άρα, δεν αποτελεί απλώς μία από τις φάσεις του ελέγχου των τεχνικών προδιαγραφών, αλλ' εξαντλεί ουσιαστικά τη φάση του ελέγχου.

17. Επομένως, ενώ η τιθέμενη στο άρθρο 6 της οδηγίας προϋπόθεση ανεξαρτησίας προκύπτει — τυπικά τουλάχιστον — ότι πληρούται από τη γαλλική ρύθμιση όσον αφορά τις φάσεις της τυποποιήσεως των τεχνικών προδιαγραφών και της εκδόσεως

της εγκρίσεως [15], η ίδια προϋπόθεση δεν συντρέχει αναφορικά προς τη φάση του ελέγχου της συνδρομής αυτών των προδιαγραφών.

18. Δεν μεταβάλλει άλλωστε τους όρους του προβλήματος το γεγονός ότι ούτε η Επιτροπή ούτε άλλα κράτη μέλη προέβαλαν αντιρρήσεις για τον ορισμό του LEA από τη Γαλλική Κυβέρνηση ως εργαστηρίου επιφορτισμένου με την εκτίμηση της πιστότητας προς τις προδιαγραφές σε κοινοτικό επίπεδο, σύμφωνα με τα άρθρα 9 και 10 της οδηγίας 91/263.

Το γεγονός αυτό δεν ασκεί καμμία επιρροή στην εκτίμηση του αν τηρήθηκε ή όχι η επιβαλλόμενη από το άρθρο 6 της οδηγίας υποχρέωση.

Το ανεφάρμοστο της γαλλικής ρυθμίσεως

19. Εν συμπεράσματι, πρέπει να επισημανθεί ότι, αν το Δικαστήριο υιοθετήσει την ερμηνεία του άρθρου 6 της οδηγίας την οποία προτείνω, το παραπέμπον δικαστήριο, σύμφωνα με τις αρχές μιας παγίας πλέον νομολογίας, θα πρέπει να κηρύξει ανεφάρμοστη ολόκληρη τη ρύθμιση της διαδικασίας εγκρίσεως, περιλαμβανομένων και των ποινικών κυρώσεων τις οποίες επισύρει τώρα η παράβασή της.

20. Ενώ κατ' αρχήν εκφράζω και πάλι τους ενδοιασμούς που ήδη εξέφρασα με τις προτάσεις μου στην υπόθεση Decoster ως προς τις συνέπειες που μπορεί να επιφέρει η (έστω και προσωρινή) ανυπαρξία εφαρμοστέας ρυθμίσεως σε έναν τομέα στον οποίο διακυβεύεται ακόμη και η ασφάλεια των χρηστών, δεν θεωρώ ωστόσο ότι μπορεί να καταλήξει κανείς σε διαφορετικό συμπέρασμα. Πρόκειται, όντως, για παράβαση διατάξεως — της του άρθρου 6 της οδηγίας — που παράγει άμεσα αποτελέσματα από 1ης Ιουλίου 1989.

Στο ίδιο συμπέρασμα κατέληξε άλλωστε, χωρίς ενδοιασμούς όπως φαίνεται, και η ίδια η γαλλική Cour de cassation μετά τις προμνησθείσες αποφάσεις Decoster και Taillandier [16].

15 — Δεν είναι σκόπιμο να αξιολογηθεί εδώ η πραγματική ανεξαρτησία της France Télécom από το Υπουργείο ΤΤ. Χωρεί, πράγματι, κάποια αμφιβολία επ' αυτής, τροφοδοτούμενη κυρίως από το καταστατικό του φορέα, ο οποίος — υπενθυμίζω — λειτουργεί μόνον υπό την ευθύνη του αρμόδιου Υπουργού ΤΤ και διευθύνεται από διοικητικό συμβούλιο (του οποίου τα 14 από τα 21 μέλη διορίζονται με διάταγμα), το οποίο ενεργεί εντός του πλαισίου των κατευθύνσεων που ορίζει η κυβέρνηση. Το ζήτημα αυτό όμως δεν θίγεται από την προδικαστική αίτηση που μας απασχολεί, επί πλέον δε δεν προκύπτει ότι αμφισβητείται από τους διαδίκους.

16 — Βλ. σχετικώς Cass. crim. 21 février 1994, n° B 92-81.421 PF, Ochtman, και Cass. crim. 21 février 1994, n° G 91-86.230 PF, Procureur général près de la cour d'appel de Versailles. Πρέπει να σημειωθεί, εξ άλλου, ότι οι αποφάσεις αυτές συνιστούν σαφή αλλαγή πορείας του Ακυρωτικού, το οποίο, λίγους μόνο μήνες πριν από τις αποφάσεις Decoster και Taillandier, είχε επιβεβαιώσει το εφαρμοστέον της γαλλικής νομοθεσίας περί εγκρίσεων συσκευών, χωρίς να κρίνει καν σκόπιμη τη δικαστική παραπομπή (Cass. crim. 19 janvier 1993, n° S 90-84.624 PF, Gilles).

21. Υπό το φως των παραπάνω παρατηρήσεων, προτείνω, επομένως, στο Δικαστήριο να απαντήσει ως εξής στο ερώτημα του tribunal de grande instance του Παρισιού:

«Το άρθρο 6 της οδηγίας 88/301/ΕΟΚ της Επιτροπής, της 16ης Μαΐου 1988, σχετικά με τον ανταγωνισμό στις αγορές τηλεπικοινωνιακών τερματικών, έχει την έννοια ότι κωλύει την εφαρμογή μιας εθνικής ρυθμίσεως που απαγορεύει, επ' απειλή κυρώσεων, στις επιχειρήσεις να κατασκευάζουν, εισάγουν, κατέχουν με σκοπό την πώληση, πωλούν, διανέμουν ή διαφημίζουν τερματικές συσκευές, αν δεν αποδεικνύουν — προσκομίζοντας πιστοποιητικό εγκρίσεως ή ισοδύναμο έγγραφο — ότι οι συσκευές αυτές τηρούν κάποιες ουσιώδεις προϋποθέσεις συναρτώμενες ιδίως προς την ασφάλεια των χρηστών και την καλή λειτουργία των δικτύων, εφόσον δεν κατοχυρώνεται η ανεξαρτησία, έναντι των επιχειρήσεων που προσφέρουν αγαθά και υπηρεσίες στον τομέα των τηλεπικοινωνιών, όλων των φορέων που μετέχουν στη διαδικασία εγκρίσεως, περιλαμβανομένων και των εργαστηρίων που είναι επιφορτισμένα με τον έλεγχο της πιστότητας αυτών των συσκευών προς τις τεχνικές προδιαγραφές.»